

2

Rodina – první škola člověka

Texty na tento týden

Gn 3,1–15; L 1,26–38; Mt 1,18–24; Ef 4,15; 1J 3,18; Dt 6

Základní verš

„Můj synu, poslouchej otcovo kárání a matčíným poučováním neopovrhuj.“ (Př 1,8)

Jako lidské bytosti se (v ideálním případě) celý život učíme a poznáváme nové věci. Celý život je pro nás vlastně školou. I když už nežijeme v Edenu, ideální Boží škole pro život, Bůh ve své moudrosti dal lidem společenství rodiny. Právě ta má být takovým místem, kde lidé rostou v poznání Boha, jeden druhého i důležitých hodnot.

„Věrní Izraelci již od nejstarších dob věnovali velkou péči výchově a vzdělání mladých lidí. Bůh jim přikázal, aby děti od nejútlejšího věku učili o jeho dobrotě a velikosti a ukazovali jim, jak se tyto jeho vlastnosti projevovaly v dějinách Izraele, a především v jeho zákoně. Písně, modlitby i čtení Písma měli přizpůsobit schopnostem dětí. Rodiče měli vést děti k tomu, aby Boží zákon chápaly jako výraz Božího charakteru. Měli jim vysvětlit, že přijmou-li zásady Božího zákona do svého srdce, budou se rozvíjet k Božím obrazu. Většinu naučení přijímaly děti z ústního podání, učily se však také číst hebrejské spisy a z pergamenových svitků se mohly seznamovat se Starým zákonem.“ (DA 69; TV 39)

Tento týden se zaměříme na to, co říká Bible o rodinném prostředí a výchově v rodině. Na základě zpráv o biblických rodinách budeme hledat, jakým způsobem může být i dnes rodina místem, kde nejen předáváme hodnoty další generaci, ale kde všichni rosteme a formujeme se.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

PRVNÍ RODINA

1I poznal člověk svou ženu Evu a ta otěhotněla a porodila Kaina. Tu řekla: „Získala jsem muže, a tím Hospodina.“ 2Dále porodila jeho bratra Ábela. Ábel se stal pastýřem ovcí, ale Kain se stal zemědělcem. 3Po jisté době přinesl Kain Hospodinu obětní dar z plodin země. 4Také Ábel přinesl oběť ze svých prvorozených ovcí a z jejich tuku. I shlédl Hospodin na Ábela a na jeho obětní dar, 5na Kaina však a na jeho obětní dar neshlédl. Proto Kain vzplanul velikým hněvem a zesinal v tváři. (Gn 4,1–5)

Osobní studium

O tom, jak probíhala výchova v rodině na počátku lidských dějin, nemáme v úvodních stránkách Písma mnoho detailů. Je však zřejmé, že jako rodiče vycházeli Adam a Eva z modelu, který sami prožili. Ani jeden z nich sice nebyl nikdy dítětem a neměl lidské rodiče, ale oba zažili výchovu svého nebeského Otce.

„Systém výchovy, který Bůh ustanovil v Edenu, se soustředil v rodině. Adam byl Božím synem“ (L 3,38) a sám Otec vyučoval své děti. Byla to „rodinná škola“ v pravém slova smyslu.“ (Ed 33; Vých 29)

Svým dětem tak mohli předávat to, co se sami naučili od svého Stvořitele. To, co s ním zažili – ať už v době před pádem do hříchu, kdy žili v dokonale nádherném prostředí, nebo i po něm, kdy zase zakoušeli Boží milost, která jim dala novou šanci.

Pročti si první tři kapitoly Bible (Gn 1–3), které popisují život našich prarodičů v Boží blízkosti. Co se za tu dobu, podle tebe, mohli naučit? Co mohli předávat dalším generacím?

V Gn 4,1–5 čteme o tom, jak Kain a Ábel přinesli Bohu svou oběť. Přirozeně nás na-

padnou otázky: Proč to dělali? Nemáme v Bibli záznam, že by jim (tedy Kainovi a Ábelovi) o obětování něco řekl přímo Bůh. Odkud se to tedy dozvěděli? Chápali význam takového jednání? Vše nasvědčuje tomu, že se o významu a důležitosti obětí oba dozvěděli v rodině, když je jejich rodiče učili o plánu spasení. Vždyť právě jejich rodiče zažili, jaké to je, být odsouzen k smrti, a přesto dostat naději, že mohou být zachráněni.

Tento příběh může být i pro nás dnes vzorem a inspirací. Křesťanská výchova spočívá v odpovědnosti vést rodiny a členy k Bohu, k jeho poselství, k úctě a službě. Domov je místem, kde pomáháme členům rodiny vnímat Boží lásku a zaslíbení. Je to místo, kde představujeme dětem Ježíše jako jejich Pána, Spasitele a Přítel a Bibli jako Boží slovo. Rodina je místo, kde ukazujeme, jak má vypadat správný vztah s naším nebeským Otcem.

„Systém vzdělávání, který byl ustanoven už na počátku světa, měl být modelem pro celou budoucnost. Jako názorná ilustrace těchto principů byla založena škola v Edenu, v domově našich prvních rodičů.“ (Ed 20; Vých 17)

Aplikace

At je situace u vás doma jakákoliv, jaká rozhodnutí můžeš udělat, aby se tvůj domov stal prostředím, ve kterém se učí o pravdě a žije se podle ní?

JEŽÍŠOVO DĚTSTVÍ

¹⁸Narození Ježíše Krista se událo takto: Jeho matka Maria byla zasnoubena Josefovi, ale dříve než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého. ¹⁹Její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vystavit hanbě; proto se rozhodl propustit ji potají. ²⁰Ale když pojal ten úmysl, hle, anděl Páně se mu zjevil ve snu... ²⁴Když se Josef probudil ze spánku, učinil, jak mu přikázal anděl Hospodinův, a přijal svou manželku k sobě. (Mt 1,18–20.24)

²¹Když uplynulo osm dní a nastal čas k jeho obřizce, dali mu jméno Ježíš, které dostal od anděla dříve, než jej matka počala. ²²Když uplynuly dny jejich očišťování podle zákona Mojžíšova, přinesli Ježíše do Jeruzaléma, aby s ním předstoupili před Hospodina – ²³jak je psáno v zákoně Páně: „vše, co je mužského rodu a otvírá život matky, bude zasvěceno Hospodinu“. (L 2,21–23)

Osobní studium

Písmo nám poskytuje jen málo informací o Ježíšově dětství. Tyto roky jeho života pro nás zůstávají tajemstvím. Víme však něco o charakteru jeho pozemských rodičů – Marie a Josefa. To, co o nich víme, nám může pomoci si alespoň trochu představit Ježíšovo dětství a jeho ranou výchovu.

Co uvedené verše říkají o Marii a Josefovi? Co se z nich můžeš dozvědět o jejich vztahu k Bohu a o tom, jakým způsobem přistupovali ke zjištění, že budou vychovávat jedinečného syna?

L 1,26–38

L 1,46–55

L 2,41–50

Marie a Josef byli podle biblického svědectví věrní Židé a snažili se žít podle zá-

kona a Božích přikázání. Když jim anděl oznámil, jaký má s nimi plán, poslušně udělali všechno, co jim řekl. Jasně chápali, že výchova Ježíše je jedinečným úkolem, který jim byl svěřen jako velká přednost, ale i zodpovědnost.

Není pochyb, že Marie a Josef byli malému Ježíši dobrými a věrnými učiteli. Příběh zaznamenaný v L 2,41–50 však ukazuje, že mnoha okolnostem v souvislosti s Ježíšem nerozuměli. Ježíš měl totiž poznání a moudrost, kterými ho mohl obdarovat jedině Bůh.

„Ježíš nezískal vzdělání v židovských školách. Jeho prvním učitelem na zemi byla matka. Z jejich úst a z prorockých spisů poznával nebeské věci. Na jejím klíně se dozvěděl to, co kdysi sám vzkázal Izraeli po Mojžíšovi. Ani v době dospívání nenavštěvoval rabínské školy. Nepotřeboval je, jeho učitelem byl Bůh.“ (DA 70; TV 40)

Aplikace

Jaký vliv měli rodiče na tvůj život? Pokud byli věřící, jakým způsobem ti pomáhali poznat Boží lásku? Pokud nebyli křesťany, předali ti něco, co bys mohl považovat za dobrý základ i pro svůj křesťanský život?

JAK PŘEDÁVAT DŮLEŽITÉ HODNOTY?

³¹Ústa spravedlivého plodí moudrost, kdežto jazyk proradný bude vyřazen. ³²Rty spravedlivého vědí, v čem má Bůh zalíbení, kdežto ústa svévolníků znají jen proradnost. (Př 10,31.32)

¹¹Bratři, nesnižujte jeden druhého. Kdo snižuje nebo odsuzuje bratra, snižuje a odsuzuje zákon. Jestliže však odsuzuješ zákon, neplníš zákon, nýbrž stavíš se nad něj jako soudce. ¹²Jeden je zákonodárce i soudce; on může zachránit i zahubit. Ale kdo jsi ty, že odsuzuješ bližního? (Jk 4,11.12)

Osobní studium

Komunikace tvoří základ výchovy na jakékoli úrovni. Rodič, případně učitel, má určitou moudrost, znalosti, informace, ale i zkušenosti a předává je těm, které vychovává a vzdělává. Ten, kdo má větší poznání, musí být schopen předat ho někomu jinému. Vždyť jaký by byl z jeho poznání užitek, kdyby si ho nechal jen pro sebe?

Nadání učít a předávat hodnoty ale nesouvisí pouze se schopností správně komunikovat. V celém procesu je nesmírně důležité si především vybudovat dobrý vztah a vzájemnou důvěru. A k tomu je nezbytný čas, který spolu lidé tráví, to, co společně prožívají. Jen tak lze budovat vztahy a názorně ukazovat hodnoty, které chceme jako rodiče dětem předávat.

V čem tě mohou následující texty inspirovat v budování silných rodinných (nebo i jiných) vztahů? Jaký to pak může mít dopad na snahu předat ostatním důležité životní a duchovní hodnoty?

Ž 37,7–9

Př 10,31.32

Př 27,17

Ef 4,15

1J 3,18

Tt 3,1.2

Jk 4,11.12

Pokud si najdeme dostatek času nejen na vzájemnou komunikaci, ale i na společně prožívaný čas a budování vzájemných vztahů, pomůže to členům rodiny vytvořit osobní vztah s Kristem. Naučíme se spolu komunikovat různými způsoby, což oceníme zejména tehdy, až budou naše děti v pubertě a potom dospělé. Pokud nemáme děti, principy uvedené v těchto textech můžeme uplatnit i pro jiné typy vztahů.

„Jen stěží může učitel žákům věnovat něco hodnotnějšího, než je osobní společenství. Jestliže to platí pro dospělé, oč více se to týká mladých lidí a dětí! Porozumět jim můžeme pouze tehdy, budeme-li s nimi trávit čas a budeme-li se o ně zajímat.“ (Ed 212; Vých 126)

Aplikace

Zamysli se nad tím, proč je důležité nejen to, co řekneme, ale také jak to řekneme. Jaké s tím máš zkušenosti?

ÚKOL A VLIV RODIČŮ

Otcové, nedrážděte své děti ke vzdoru, ale vychovávejte je v kázni a napomenutích našeho Pána. (Ef 6,4)

Připomínám si tvou upřímnou víru, kterou měla už tvá babička Lóis a tvá matka Eunike, a kterou máš, jak jsem přesvědčen, i ty. (2Tm 1,5)

Osobní studium

Rodiče mají ve výchově nové generace nesmírnou zodpovědnost. Otec má být podle Božího záměru hlavou rodiny a rodina je základní buňkou sboru, školy a společnosti. Pokud má otec slabou vůli, je neschopný a nezodpovědný, následky ponese nejen rodina, ale i církev, škola a společnost. Proto by otcové měli projevovat ovoce Ducha, kterým je: láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání (Ga 5,22.23).

Matky plní snad nejdůležitější roli v celé společnosti. Mají velký vliv na formování charakteru svých dětí a na to, jaká nálada a atmosféra doma vládne. Otcové by měli dělat vše pro to, aby spolupracovali s matkami při výchově svých dětí.

Co se mohou otcové a matky naučit z následujících textů?

Ef 5,22–26

1K 11,3

2K 6,14

Ř 13,13.14

2Pt 1,5–7

Fp 4,8

Křesťanští rodiče mají morální povinnost (ale vlastně i přednost) představovat svým chováním a příkladem biblický model vztahu Krista a církve. Právě vzájemný vztah manželů je symbolem Kristovy lásky k církvi.

Pokud křesťanští rodiče nevychovájí své děti s láskou a podle Božích principů (což rozhodně vylučuje disciplínu), představují jim i světu falešný obraz Krista. Bůh přikazuje všem křesťanským rodičům, aby své děti vyučovali zodpovědně (Dt 6,7).

Povinností rodičů je učit své děti milovat Boha z celého srdce. Mají je vést k bázni před Bohem, k ochotě podřídit se mu a také k laskavé oddanosti.

V Dt 6,7 se dozvídáme, že Izraelci dostali konkrétní pokyny, jak své děti vychovávat. Starší měli svým dětem vyprávět o velkých věcech, které Bůh udělal pro svůj lid. Oč větší příběhy o Boží moci můžeme svým dětem říkat my dnes, v době po Ježíšově ukřižování a vzkříšení!

Výchova je tedy nepřetržitý proaktivní proces, v němž svým dětem slovem i příkladem vštěpujeme Boží pravdu a připravujeme je, aby si vybudovali osobní vztah s Kristem.

Aplikace

Jaký obraz Boha představuješ svým životem dětem, případně jiným lidem, kteří tě pozorují? Jsi s tím spokojen? Může vůbec slabý a hříšný člověk (a takoví jsme všichni) být pro další generaci dobrým příkladem?

ABYSTE NEZAPOMNĚLI

⁴Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný. ⁵Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou. ⁶A tato slova, která ti dnes přikazují, budeš mít v srdci. ⁷Budeš je vštěpovat svým synům a budeš o nich rozmlouvat, když budeš sedět doma nebo půjdeš cestou, když budeš uléhat nebo vstávat.

²⁰Až se tě tvůj syn v budoucnu zeptá: „Co to jsou ta svědectví, nařízení a práva, která vám přikázal Hospodin, náš Bůh?“, ²¹odvětiš svému synu: „Byli jsme faraónovými otroky v Egyptě a Hospodin nás vyvedl z Egypta pevnou rukou. ²²Před našimi zraky činil Hospodin znamení a zázraky veliké a zlé proti Egyptu, proti faraónovi i proti celému jeho domu. ²³Ale nás odtamtud vyvedl, aby nás uvedl sem a dal nám zemi, kterou přísazně přislíbil našim otcům. ²⁴Hospodin nám přikázal, abychom dodržovali všechna tato nařízení, báli se Hospodina, svého Boha, aby s námi bylo dobře po všechny dny, aby nás zachoval při životě, jak tomu je dnes. (Dt 6,4–7.20–24)

Osobní studium

Než měli Izraelci vejít do zaslíbené země, Mojžíš jim znovu připomněl, jak obdivuhodně je Hospodin vedl. Znovu je upozornil, aby nezapomněli, co pro ně Bůh udělal. Kniha Deuteronomium v mnoha aspektech připomíná poslední vůli a závěť. Ačkoliv byla napsána před tisíci lety v kultuře a situaci radikálně se lišící od všeho, co prožíváme dnes, její principy platí i pro nás.

Přečti si **Dt 6**. Co se z této kapitoly dozvídáme o zásadách výchovy? Co by mělo být základem toho, co učíme nejen naše děti, ale každého, kdo neví o Bohu a jeho velkých skutcích spásy? Jaké varování zároveň nacházíme v těchto verších?

Jádrem všeho, co měli Izraelci učit své děti, bylo úžasné Boží jednání s nimi. Mojžíš jim velice kladl na srdce, aby nikdy nezapo-

mněli, co vše pro ně Bůh udělal. Neměli tedy předávat jen neosobní informace o Bohu, ale vyprávět svou silnou zkušenost.

Pokud mají rodiče hrát významnou roli při vštěpování biblického učení svým dětem, pak je jejich povinností zorganizovat a upravit svůj život tak, aby sami měli potřebné poznání a také dost času pro své děti.

„Prvním učitelem dítěte je jeho matka. V období jeho největší vnímavosti a nejrychlejšího rozvoje je výchova dítěte hlavně v jejich rukou.“ (Ed 275; Vých 162)

Čas, kdy rodiče vyprávějí svým dětem o Boží lásce a jeho zaslíbeních, je velmi důležitý a podstatný. Pokud si rodiče vytvoří pravidelný časový rozvrh a stanoví, kdy budou své děti učit o Boží moudrosti a jeho zaslíbeních, bude to mít pozitivní vliv na celou rodinu i v následujících generacích.

Aplikace

„Budeš je vštěpovat svým synům a budeš o nich rozmlouvat, když budeš sedět doma nebo půjdeš cestou, když budeš uléhat nebo vstávat.“ (Dt 6,7) Jaká je hlavní myšlenka tohoto textu? V čem je pro tebe inspirativní? Jak představit v dnešní době dětem Boha tak, aby je to spíše neodradilo?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečti si 32. kapitolu „Příprava“ (Ed 275–282; Vých 162–165), 33. kapitolu „Spolupráce“ (Ed 283–286; Vých 166–168) a 34. kapitolu „Kázeň“ (Ed 287–297; Vých 169–174) z knihy Ellen G. Whiteové *Výchova*.

„Oba rodiče by se tedy měli pečlivě a důkladně připravit na výchovu dětí, za něž už od nejútlejšího věku nesou zodpovědnost. Ještě dříve, než převzou otcovské a mateřské povinnosti, by měli znát zákonitosti tělesného vývoje... Měli by také rozumět zákonům duševního vývoje a mravní výchovy.“ (Ed 276; Vých 162)

„Spolupráce by měla začít už v domově mezi otcem a matkou. Jejich zodpovědnost za výchovu dětí je společná, a proto by se měli snažit vždy jednat společně. Oba rodiče se potřebují odevzdat Bohu a prosit jej o pomoc, aby se navzájem dokázali podporovat...“

Rodiče takových dětí pravděpodobně nebudou patřit mezi kritiky učitelů. Vědí totiž, že v zájmu svých dětí si mají vážit a podporovat ty, kdo s nimi nesou zodpovědnost za jejich potomky.“ (Ed 283; Vých 166)

Otázky k rozhovoru

1. *At již máme děti, nebo ne, všichni někde bydlíme a spolupracujeme s jinými lidmi. Jak vám myšlenky této lekce mohou pomoci při komunikaci s lidmi a v situacích, kdy chcete někomu vyprávět o Bohu?*
2. *Výchovu a poznávání většinou vnímáme jako dobrou věc. (Konečně, kdo může být proti poznávání?) Ale je to vždy tak? Znáte nějaké příklady, kdy se poznávání zvrhlo a změnilo v něco špatného? Co se můžeme naučit z negativních příkladů? Jak nám mohou pomoci vyvarovat se případných chyb?*
3. *V části na středu jsme řekli, že všichni jsme dostali posvátný dar svobodné vůle. Dříve nebo později se z dětí stanou dospělí lidé a budou se muset sami rozhodnout, jaký vztah si vytvoří k Bohu, o němž se učili v dětství a mládí. Proč musejí všichni rodiče – a v podstatě každý, kdo se snaží svědčit jiným a zvěstovat evangelium – vždy pamatovat na tuto zásadní pravdu zdůrazňující svobodnou vůli?*

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:
